בעזהשי"ת

במסורה (הובא בבעה"ט שמות ו ו), **לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (כה יב), לכן אמור לבני ישראל אני ה' וגו' (שמות ו ו), ויש להבין קישור הפסוקים.**

יש לומר בהקדם דברי הגמרא (בבא בתרא טז א), ביקש איוב לפטור את כל העולם מן הדין, אמר לפניו רבוש"ע בראת שור פרסותיו סדוקות, בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת גן עדן בראת גיהנם, מי מעכב על ידך, וביאר המהרש"א קושית איוב, דכמו השור שהוא מובחר שבמינים שפתח בו הפסוק בטהורים, לא יקבל שכר משום זה, או החמור שהוא המושפל ביותר מצד חומרו, לא יקבל עונש מחמת זה, כמו כן באדם שהוא צדיק או רשע הרי הוא מחמת הטבעיות שנולד בו, ולא יקבל שכר או עונש משום זה, ומסיק הגמרא דאהדרו לי' חבריו, דאיה"נ דהקב"ה ברא לו יצר הרע, אמנם ברא לו ג"כ תורה שהוא תבלין נגד היצה"ר, וע"י התורה יכול האדם לבחור בטוב לבטל היצה"ר מלבו.

והנה מרן רבינו זלה"ה **בברך משה** (בפרשתן) כתב לפרש בזה מה שדרשו ז"ל (סנהדרין פב א) על הפסוק (כה ז) **וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו, וירא פנחס מה ראה, אמר רב ראה מעשה ונזכר הלכה,** ומבאר ש'ראה מעשה' שנשיא של שבט בישראל לא התגבר על יצרו לבחור בטוב, 'ונזכר הלכה' שהעצה על זה להתגבר על יצרו הוא ע"י הלכ"ה, דהיינו לעסוק בתורה שהוא התבלין כנגדו, **ולזה אמר למשה רבינו לא כך למדתנו רבינו ברדתך מהר סיני, הבועל ארמית קנאין פוגעין בו,** כי מעת רדתך מהר סיני ניתנה לנו התורה שהוא תבלין נגד היצה"ר, ולכן הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, שאין לו תירוץ בראת שור וכו' כמו שאמר איוב, כי ע"י התורה יכול להתגבר על יצרו.

ובזה ביאור דרשת הזוה"ק, **פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן,** רבי אלעזר פתח ואמר שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמיך, מאי מוסר אביך, דא אורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא זכי דיפתחון לי' כמה תרעין כמה נהורין, דמפרשה זו למדין דכל מי שעוסק בתורה, נפתחין לו שערי אורה להאיר עיניו לבחור בטוב להתגבר נגד היצה"ר, עכת"ד.

והנה **בספר החינוך** (מצוה ג') בביאור ענין מצות מילה מבואר ג"כ יסוד זו, דעל האדם להשלים את עצמו, דהקב"ה לא ברא את האדם שלם בגופו, משום שרצה שהשלמת הגוף יהי' ע"י האדם בעצמו דוקא, דרצה לרמוז להאדם כי כאשר תשלים צורת גופו על ידו, כן בידו להשלים צורת נפשו בהכשר פעולותיו, עכ"ד, וידוע כח המילה **דהובא במדרש** (שמו"ר ל יב) דאנדריינוס אמר לאונקלוס הגר דהי' לו ללמוד ולא למול, והשיבו אונקלוס, דאפילו חכם שבמלכותך וזקן בן מאה שנה אינו יכול ללמוד תורתן אם אינו מל, ע"כ, ורואין מזה דמלבד שמצות מילה רומז על הכוחות שיש באדם להתגבר על יצרו, המילה מכשירו בפועל ללמוד תורה, שהוא התבלין נגד היצה"ר.

ובזה אפשר לפרש המסורה, **לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם,** וידוע מה שאמרו ז"ל (שמו"ר פ"ג ד) שאמר משה באיזה זכות אוציא את ישראל ממצרים, ואמר לו השי"ת בהוציאך וגו' תעבדון את האלקים על ההר הזה (שמות ג יא-יב) דהיינו בזכות שעתידין לקבל התורה, והתורה הוא תבלין נגד היצה"ר וע"י יש לאדם הבחירה לבחור בטוב, וכל זה נלמד ממצות מילה שהאדם נברא באופן שישלים את גופו בעצמו, וז"ש **לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום,** כי בשכר שפנחס הרג את זמרי על מעשה שעשה ולא גבר על יצרו, לכן שילם לו שכרו לפנחס זה אליהו, שילך וישתתף אצל כל בן שנכנס בבריתו של אאע"ה, כי המילה רומז שהבחירה ביד כל אדם לבחור בטוב.

❖ ❖ ❖

עוד יש לומר בביאור המסורה, בהקדם דברי **הישמח משה** (נצבים ד"ה אתם נצבים) שמביא בשם הספרים הקדושים (עי' ראשית חכמה שער הקדושה פי"ב) קושיא גדולה על עוברי עבירה, שקשה ממה נפשך, אם הוא מאמין באמת שהשי"ת רואה ומשגיח האיך הוא מעיז פנים כ"כ לעבור על רצונו בפניו, ואם ח"ו יחשוב שאין הקב"ה רואה מה שעושה. זה קשה מן הראשון שאתה כופר בעיקר ח"ו, ומי הוא זה אשר בשם ישראל יכונה שלא ימסור נפשו לה' כדי שלא יכפור בעיקר, והנה אין ישוב לקושיא הלזה רק מה שאמרו חז"ל (סוטה ג ע"א) אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, וכוונת חז"ל הוא דבלא רוח שטות אי אפשר לשום בר דעת לעבור עבירה, רק שנחנס בו רוח שטות, ועל שוטה אין שום קשיא דבשעת העבירה שוכח מכל הנ"ל שהקב"ה רואה אותו ומשום הכי הרי הוא חוטא, עיי"ש בדבריו באריכות גדול.

ובזה מפרשים מש"כ (תהלים לו ז) **אדם ובהמה תושיע ה',** והיינו, על ידי שהאדם הי' בבחינת בהמה בלי דעת בעת שחטא, בזה תושיע ה', עונותיו מחולים לו, ולכן מביאים קרבן חטאת לכפרה, לרמז שבשעה שחטא הי' האדם בבחינת בבהמה, ולזה מהני כפרה.

ובזה יש לבאר המסורה **לכן אמור לבני ישראל 'אני ה'',** שיהי' מושרש בלב האדם אמונה בה' אחד, ואז אף אם ח"ו יפול בפעם בפח היצר לעבור איזה עבירה חלילה, יהי' לו פתח תשובה שבודאי נכנס בו רוח שטות, וזהו **לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום,** שלום בגופו, כי על ידי אמונה בה' יהי' לו אמתלא ויתקבל תשובתו באהבה.

ובזה יש לפרש מאמר נעים זמירות ישראל (תהלים טז ח) **שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט, לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח.** שויתי ה' לנגדי תמיד,כיון שאמונתי שלימה בה' תמיד בכל עת ורגע, גם כשאני עושה איזה עבירה ח"ו שהוא 'לנגדי', איני נכשל אלא בשביל שנכנס בי רוח שטות, **לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח,** כי יש לי אמתלא טובה ועי"ז השי"ת מרחם עלי ומקבל אותי בתשובה.

❖ ❖ ❖

עוד יש לומר בהקדם הידוע בשם ק"ז **הרבי ר' העשיל מקראקא** זצוק"ל (הובא בישמח משה פ' יתרו ופ' מטות) **לבאר** מאמר חז"ל (שמו"ר כ"ג ה') **אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה,** כי דרשו ז"ל היום לעשותם ומחר לקבל שכרם, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וקשה הלא הקב"ה שומר משמרתו של תורה (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג) וכתיב (דברים כד טו) ביומו תתן שכרו, ותירוץ על פי מה דקיי"ל (חו"מ של"ט ס"ז) שהשוכר פועלים על ידי שליח אינו עובר בבל תלין, ואיתא בגמרא (מכות כג ע"ב) כי תור"ה דהיינו תרי"א מצות צוה משה, ואנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום, ואם כן על תרי"א מצות ששכרן ע"י שליח ליכא דין בל תלין, אבל על השתים ששמענו מפי הגבורה איכא בל תלין ומגיע שכר בעולם הזה, ושניהם הם עיקרן של אמונה, ולכן אמרו אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה. עכ"ד.

וזהו תורת המסורה **לכן אמור לבני ישראל 'אני ה'',** שאם יהי' מושרש בלב האדם אמונה בה', יקבל שכרו גם בעולם הזה, וזהו **לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום,** שיהי' שלום לו בכל הענינים בין בעולם הזה ובין בעולם הבא.